

Αντιπροσωπεία ΤΕΕ 7-8/3/2026

Εισήγηση ΑΡΑΓΕΣ - Θέμα 9: «Διαχείριση νερού στην περιοχή της Αττικής»

Το “σχέδιο κατά της λειψυδρίας” δεν είναι σχέδιο για το δημόσιο νερό – είναι σχέδιο για τους εργολάβους και την εμπορευματοποίηση

0. Εισαγωγή: από την «έκτακτη ανάγκη» σε μια υγρή χρονιά

Η δημόσια συζήτηση για τη λειψυδρία στην Αττική κορυφώθηκε υπό το βάρος μιας περιόδου μειωμένων εισροών, μείωσης των αποθεμάτων και έντονης ρητορικής περί «υδρολογικής κρίσης». Χαρακτηριστικό παράδειγμα - και τραγική ειρωνεία - είναι η κήρυξη της Αττικής λίγο πριν τις γιορτές των Χριστουγέννων σε κατάσταση κατεπείγοντος όσον αφορά την υδατική επάρκεια, την ίδια μέρα όπου είχαμε έντονες βροχοπτώσεις στο λεκανοπέδιο.

Για κακή τύχη όσων προωθούν βιαστικά έργα με εργολαβικό συμφέρον, όπως εξηγούμε παρακάτω, και καλή τύχη του υδροδοτικού συστήματος της Αθήνας, φέτος διανύουμε μια υγρή χρονιά. Οι ταμειυτήρες έχουν ενισχυθεί και ο άμεσος κίνδυνος υδροδοτικής ανεπάρκειας έχει ουσιαστικά εκλείπει.

Η διαπίστωση αυτή δεν σημαίνει άρνηση του γενικότερου προβλήματος ούτε εφησυχασμό. Σημαίνει ότι οι αποφάσεις για δεσμεύσεις πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ και για μόνιμες και κοινωνικά άδικες αυξήσεις τιμολογίων δεν υπάρχει κάποιο έρεισμα να αιτιολογούνται από κάποιο καθεστώς κατεπείγοντος, όταν τα αντικειμενικά δεδομένα δεν συνιστούν κατάσταση άμεσης απειλής. Σε αυτό το πλαίσιο, η προώθηση ενός πακέτου έργων περίπου 2,5 δισ. ευρώ για την Αττική και η παράλληλη ανακοίνωση αυξήσεων στα τιμολόγια της Ε.ΥΔ.Α.Π. εγείρουν σημαντικά ερωτήματα:

Υπάρχει τελικά λειψυδρία ή όχι; Το πρόβλημα είναι τώρα; Θα υπάρξει πρόβλημα μετά και από επιπλέον χρόνια ανομβρίας; Η αιτία είναι η ανομβρία; Ή οι πολιτικές διαχείρισης των αποθεμάτων νερού και του πόσιμου νερού;

Πίσω από τη ρητορική της «ανθεκτικότητας» και της «προσαρμογής» μάλλον βρίσκεται ένα πλέγμα φαραωνικών έργων, εκτροπών και αφαλατώσεων, που αναβιώνει τη λογική του περασμένου αιώνα: αντλώ – καταναλώνω – απορρίπτω.

Πρόκειται για ένα μοντέλο διαχείρισης του νερού που στηρίζεται στην αύξηση της προσφοράς με κάθε κόστος, χωρίς ουσιαστική αναφορά και μέτρα που επενδύουν στην εξοικονόμηση, την επαναχρησιμοποίηση και την κοινωνική συμμετοχή.

1. Το μοντέλο που προκρίνεται: αύξηση προσφοράς μέσω μεγάλων έργων

Στον πυρήνα του σχεδιασμού την Ε.ΥΔ.Α.Π. βρίσκεται το έργο «Εύρυτος», το οποίο προβλέπει εκτροπή ποταμών της Ευρυτανίας (Καρπενησιώτη και Κρικελοπόταμου) από τη λεκάνη απορροής του Αχελώου προς το σύστημα Ευήνου–Μόρνου, ενισχύοντας το υδροδοτικό σύστημα της Αττικής. Από κοντά υπάρχουν και προτάσεις για ενεργοβόρες αφαλατώσεις, που θα διαχειρίζονται ιδιωτικές εταιρείες.

Πρόκειται για ένα κλασικό μοντέλο «μεγάλης εκτροπής» και διαπεριφερειακής μεταφοράς υδάτων, που στηρίζεται στην αύξηση της προσφοράς νερού στο σύστημα με “βαριά” τεχνικά έργα (σήραγγες, φράγματα, αντλιοστάσια), έχει υψηλό επενδυτικό και ενεργειακό κόστος και σημαντικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα.

Το μοντέλο αυτό αναπαράγει μια λογική περασμένων δεκαετιών: όταν αυξάνεται η ζήτηση ή διαφαίνεται μελλοντικός κίνδυνος υδατικής ανεπάρκειας, αναζητούμε νέους υδατικούς πόρους. Η λογική αυτή είναι σε αντίθεση με μια πολιτική διαχείρισης της ζήτησης, τη μείωση απωλειών ή τη βελτιστοποίηση του υφιστάμενου συστήματος, που θα οδηγούσε σε σαφώς ηπιότερες παρεμβάσεις.

Επιπλέον, η εκτροπή υδάτων από την Ευρυτανία εγείρει σοβαρά ζητήματα για την περιοχή με την υποβάθμιση ποτάμιων οικοσυστημάτων, τη μεταβολή του υδρολογικού της καθεστώτος, ενώ έχει και πιθανές επιπτώσεις σε υπόγειους υδροφορείς.

Πέρα όμως από τα τεχνικά και οικολογικά δεδομένα, το σχέδιο φέρει έντονο πολιτικό φορτίο καθώς σχεδιάζεται να πραγματοποιηθεί μεταφορά φυσικών πόρων από μια ορεινή, αραιοκατοικημένη περιφέρεια προς το μητροπολιτικό κέντρο. Η έντονη αντίθεση που εκφράζεται τοπικά δεν αφορά μόνο την περιβαλλοντική προστασία· αφορά και μια αίσθηση «εσωτερικής αποικιοκρατίας», δηλαδή ότι οι πόροι της περιφέρειας θυσιάζονται για να στηριχθεί ένα αναπτυξιακό μοντέλο υπερσυγκέντρωσης δραστηριοτήτων στην Αττική. Προωθεί δηλαδή ένα μοντέλο περαιτέρω συγκέντρωσης γύρω από την πρωτεύουσα, σε αντίθεση με μία αναγκαία αποκέντρωση και περιφερειακή ανάπτυξη.

Η υδατική πολιτική δεν μπορεί να αγνοεί αυτή τη διάσταση. Η ανακατανομή υδάτινων πόρων, πόσω δε μάλλον η μεταφορά σε άλλη υδρολογική λεκάνη, πρέπει να τεκμηριώνεται με πλήρη υδρολογικά δεδομένα και μελέτες με ουσιαστική διαβούλευση, πράγματα που στην περίπτωση που εξετάζουμε απουσιάζουν παντελώς και emphaticά.

2. Fast track διαδικασίες και έλλειψη μελετών στο βωμό εξυπηρέτησης συμφερόντων

Από τα σοβαρότερα ζητήματα που ανακύπτουν είναι η διαδικασία προώθησης του έργου «Εύρυτος» καθώς καταγράφεται προσπάθεια για επίσπευση αδειοδοτήσεων και μάλιστα με απουσία πλήρους υδρολογικής ανάλυσης σε μακροχρόνια κλίμακα, παντελή απουσία διαβούλευσης, ενώ δεν υπάρχει και αναλυτική δημοσιοποιημένη μελέτη για συγκριτική αξιολόγηση εναλλακτικών.

Η επίκληση της λειψυδρίας ως «έκτακτης ανάγκης» έχει λειτουργήσει ως θεσμικός επιταχυντής. Όμως σήμερα, με τα δεδομένα της υγρής χρονιάς, δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αιτιολογηθεί και διατηρηθεί το καθεστώς κατεπείγοντος. Μάλιστα, η φετινή υγρή χρονιά εξέθεσε τελείως τους θιασώτες του έργου, αφού ο ταμιευτήρας του Ευήνου υπερχειλίσε

μην διαθέτοντας την αποθηκευτική ικανότητα να συγκρατήσει τα νερά της δικής του λεκάνης, εφόσον περιορίζεται και από τη δεδομένη παροχετευτικότητα της σήραγγας που τον ενώνει με τον ταμειευτήρα Μόρνου. Αλήθεια σε μια υγρή χρονιά θα μπορούσε να κρατήσει και τα νερά άλλων λεκανών;

Ακόμα όμως και να υπήρχαν αυτές οι μελέτες, που να αποδείκνυαν ότι το έργο μπορεί να λειτουργήσει (που δεν θα υπάρξουν ποτέ γιατί το έργο είναι τεχνικά ανέφικτο να κατασκευαστεί ώστε να προσφέρει επιπλέον κυβικά) και να μπορούσε ακόμη να αιτιολογηθεί το κατεπείγον, τα έργα αυτά θα χρειάζονταν τουλάχιστον μια 10ετία για να μελετηθούν, να ωριμάσουν μελετητικά και αδειοδοτικά και -εν τέλει- να κατασκευαστούν. Άρα σίγουρα δε θα απαντούσαν στο υποτιθέμενο άμεσο υδατικό έλλειμμα της Αττικής.

Επιπλέον, τα κυβικά που προτείνεται να μεταφερθούν από την Ευρυτανία (200-250 εκατ. κ.μ. / έτος) αποτελούν περίπου το 50% της τρέχουσας ετήσιας ζήτησης της Αττικής. Έτσι, αν πάλι υλοποιούνταν είναι δεδομένο ότι όχι απλά θα υπερκάλυπταν τη ζήτηση της Αττικής, αλλά θα υπήρχε και μια πολύ μεγάλη ποσότητα που θα έμενε αναξιοποίητη, καθιστώντας τα ακριβά έργα εντελώς μη αποδοτικά.

Έτσι, είναι απορίας άξιο πώς σε μία περιοχή, όπως η Αττική, της οποίας ο πληθυσμός αναμένεται να μειωθεί τα επόμενα χρόνια, προτάσσονται χωρίς ιδιαίτερη τεκμηρίωση τόσα ακριβά έργα για την αύξηση της προσφοράς νερού και μάλιστα έργα που δε θα απαντούσαν άμεσα στο όποιο υδατικό πρόβλημα υπάρχει.

3. Το σχέδιο για την εμπορευματοποίηση του νερού και τη γιγάντωση της ΕΥΔΑΠ

Το σχέδιο που ανακοίνωσε η κυβέρνηση για την Αττική εντάσσεται σε μια ευρύτερη στρατηγική **εργολαβικής κερδοφορίας και συγκεντρωτισμού** όσον αφορά το νερό. Πρόκειται για ένα ακόμη κεφάλαιο στο σχέδιο μετατροπής των δημόσιων υποδομών σε πεδία ιδιωτικής κερδοφορίας. Όπως στους σιδηροδρόμους, στην ενέργεια και στα απορρίμματα, η κρατική πολιτική λειτουργεί ως μεσάζοντας του κεφαλαίου, προσφέροντας δημόσιους πόρους, υποδομές και θεσμικά εργαλεία στις κατασκευαστικές και ενεργειακές επιχειρήσεις.

Με τη δημιουργία δύο «υπερ-πυλώνων» Ε.ΥΔ.Α.Π. και Ε.Υ.Α.Θ. και την εκβιαστική απορρόφηση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (ΔΕΥΑ), επιχειρείται να μετατραπεί η διαχείριση του νερού σε **αγορά**, με τις τοπικές κοινωνίες σε ρόλο θεατή. Η Ρυθμιστική Αρχή (ΡΑΑΕΥ), οι fast-track διαδικασίες και οι απευθείας αναθέσεις θυμίζουν περισσότερο μοντέλο Θεσσαλίας (όπου παραδόθηκε η διαχείριση του νερού στον ΟΔΥΘ για να μοιράζει παχυλές αμοιβές και εργολαβίες) παρά στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης.

Συγκεκριμένα για την Ε.ΥΔ.Α.Π. προτείνεται να **απορροφήσει τις ΔΕΥΑ και σε Βοιωτία, Φωκίδα και Κορινθία**, λειτουργώντας περαιτέρω με κριτήριο την κερδοφορία και την πώληση ακριβού νερού σε περισσότερους καταναλωτές. Επίσης στο ίδιο πλαίσιο εντάσσονται και μια σειρά από υδροβόρες επενδύσεις που προγραμματίζονται τα επόμενα χρόνια στην Αττική, όπως το Ελληνικό και τα data-center, που θα απαιτήσουν σημαντικές επιπλέον ποσότητες νερού ετησίως, σε μια εποχή μάλιστα όπου επικρατεί προβληματισμός για τις υψηλές καταναλώσεις νερού των εν λόγω εγκαταστάσεων και διεθνώς, ειδικά μετά τη ραγδαία άνοδο των εφαρμογών τεχνητής νοημοσύνης (AI)

Με βάση τα παραπάνω το επόμενο βήμα ήταν η **αύξηση των τιμολογίων** όπως και έγινε για την Ε.ΥΔ.Α.Π. με οριζόντιο τρόπο στις αρχές του έτους. Στη συνέντευξη τύπου που έδωσε η διοίκηση της εταιρείας και ανακοινώθηκε ότι θα υπάρξουν οριζόντιες αυξήσεις στα πάγια των λογαριασμών ύψους 30 ευρώ το χρόνο για κάθε νοικοκυριό, ο διευθύνων σύμβουλος μας ενημέρωσε ότι θα χρηματοδοτηθούν:

- Τα έργα fast-track ύψους 2,5 δις ευρώ με απευθείας αναθέσεις σε εργολάβους που θα γίνουν δήθεν για την αντιμετώπιση της λειψυδρίας.
- Η παροχή νερού στην ιδιωτική επένδυση του Ελληνικού, γιατί αλλιώς δε θα έχουν νερό τα νότια προάστια της Αθήνας (!!!).
- Μερίσματα (!!!) στους μετόχους της εταιρείας.

Ο τίτλος της συνέντευξης τύπου που έδωσε ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας για το θέμα θα μπορούσε να είναι: «Τα λένε και μόνοι τους». Αν μη τι άλλο μια ειλικρινής στάση θα ήταν να μας λένε ξεκάθαρα ότι θα πάρουν χρήματα από τις τσέπες των πολιτών για να καταλήξουν στις τσέπες κάποιων λίγων και ισχυρών και σε βάρος του δημόσιου συμφέροντος και του περιβάλλοντος και στην πλάτη του πιο ζωτικού δημόσιου αγαθού: του νερού.

Η **αγορά δε ποσοστού της Ε.ΥΔ.Α.Π. από την ΤΕΡΝΑ** που συνέβη μεσοβδόμαδα, είναι ένα ακόμη βήμα για τη μετατροπή της από δημόσια εταιρεία ύδρευσης με στόχο να παρέχει αδιάλειπτα φθινό και καθαρό νερό στους πολίτες της Αττικής σε εταιρεία που λειτουργεί με γνώμονα το κέρδος για να πουλήσει όσο περισσότερο νερό μπορεί.

Άρα σε μια περίοδο κλιματικής κρίσης αυτό που προωθείται είναι να μεταφερθεί νερό από το Καρπενήσι σε όλο το νομό Κορινθίας, επιπλέον νερό στην Αθήνα και για τις πισίνες του Ελληνικού και την ψύξη των data-centers αντί για επιμονή στη χρήση τοπικών πόρων για την κάλυψη των υδατικών αναγκών, τη λήψη μέτρων διαχείρισης της ζήτησης και την αλλαγή του μοντέλου ανάπτυξης.

Και όλο αυτό για να μπορεί μια κατά τ' άλλα δημόσια επιχείρηση να πουλάει όσο περισσότερο νερό μπορεί σε υψηλές τιμές για να διασφαλίζει την κερδοφορία της και να μοιράζει εργολαβικές συμβάσεις δισεκατομμυρίων σε συγκεκριμένα συμφέροντα. Αυτή είναι η «βιώσιμη ανάπτυξη» της κυβέρνησης της ΝΔ και των «αρίστων»: η εμπορευματοποίηση ενός δημόσιου αγαθού που κατοχυρώθηκε με αγώνες και αποφάσεις του ΣτΕ ως μη ιδιωτικοποιήσιμο (βλ. 92/2022 απόφαση του ΣτΕ η οποία ακύρωσε την υπ' αριθμ. οικ. 135275/19.05.2017 απόφαση της διυπουργικής επιτροπής υδάτων περί τιμολόγησης του νερού).

4. Υπάρχουν άλλες λύσεις: φθηνότερες, ηπιότερες και κοινωνικά ωφέλιμες

Η αντιμετώπιση οποιουδήποτε κινδύνου λειψυδρίας δεν απαιτεί αέναες εκτροπές και νέες σήραγγες μεταφοράς νερού από απομακρυσμένα γεωγραφικά και υδατικά διαμερίσματα. Απαιτεί **ορθολογική διαχείριση και όχι επεκτατική δέσμευση υδατικών πόρων υπέρ ενός μη βιώσιμου υδροκέφαλου και υδροβόρου μοντέλου σε βάρος της Περιφέρειας.**

Στο σύστημα της ευρύτερης Αθήνας σήμερα, περίπου το 25% αντιστοιχεί στο μη ανταποδοτικό νερό. Με στοχευμένες κινήσεις –κάποιες από τις οποίες ήδη γίνονται από την ΕΥΔΑΠ– αυτή η **απώλεια μπορεί να πέσει σημαντικά.** Τι σημαίνει αυτό; Σημαίνει επιπλέον εκατ. κ.μ. τον χρόνο, χωρίς νέους αγωγούς στο εξωτερικό υδραγωγείο, χωρίς πρόσθετο περιβαλλοντικό κόστος.

Επιπλέον η αξιοποίηση τμήματος του **επεξεργασμένου νερού** από τους βιολογικούς καθαρισμούς (Ψυτάλεια, Θριάσιο, Μεταμόρφωση) μπορούν να αποδώσουν δεκάδες εκατομμύρια κυβικά ετησίως για τις χρήσεις της βιομηχανίας και της άρδευσης χώρων πρασίνου – πολύ περισσότερα από όσα θα «μεταφέρει» μια ακόμα εκτροπή.

Ο **περιορισμός των τεράστιων απωλειών στην άρδευση**, όπου κατευθύνεται τμήμα του νερού από τα φράγματα Ευήνου-Μόρνου προς την περιοχή της Κωπαΐδας στη Βοιωτία με τη δημιουργία κλειστών και αυτοματοποιημένων αρδευτικών δικτύων, είναι ένας ακόμη τομέας που θα εξασφάλιζε **τόσο την ενίσχυση των αγροτών όσο και τα υδατικά διαθέσιμα** για την ύδρευση της Αττικής.

Η **εξοικονόμηση, η ανακύκλωση, η επαναχρησιμοποίηση, η συλλογή όμβριων υδάτων, η αντικατάσταση του πόσιμου νερού σε χρήσεις** που δεν απαιτείται υψηλή ποιότητα (π.χ. πότισμα και καθαριότητα εξωτερικών χώρων), η προστασία και η ανασύσταση ποταμών, η αύξηση των διαπερατών επιφανειών για την ανασύσταση του υδροφόρου ορίζοντα στις πόλεις αποτελούν τις πραγματικές, σύγχρονες και κοινωνικά και περιβαλλοντικά ωφέλιμες λύσεις που εφαρμόζουν άλλες πόλεις στην Ευρώπη και στον κόσμο.

5. Συμπεράσματα - Προτάσεις

Αντί για ατεκμηρίωτα εργολαβικά mega-projects και επικοινωνιακή διαχείριση της πρόθεσης αύξησης των τιμολογίων και των απευθείας αναθέσεων, η πολιτεία οφείλει να χαράξει ένα **ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης της ζήτησης νερού**, με:

- Επιστημονική τεκμηρίωση των προτεινόμενων μέτρων στη βάση δεδομένων και όχι επικοινωνιακός εκφοβισμός των πολιτών. Τέρμα στον εξευτελισμό του επιστημονικού δυναμικού της χώρας με την επίκληση επιχειρημάτων που ουδεμία σχέση έχουν με τις αρχές και τις μεθόδους της επιστήμης και της τεχνικής της διαχείρισης Υδατικών Πόρων.
- Μέτρα διαχείρισης της ζήτησης με ορθολογική διαχείριση του αγροτικού νερού (αρδευτικά δίκτυα-χρήσεις κλπ), μείωση απωλειών στα δίκτυα μεταφοράς και διανομής και επαναχρησιμοποίηση και εμπλουτισμό υπόγειων υδροφορέων, προώθηση τοπικών έργων συγκράτησης, συλλογής και αποθήκευσης νερού.
- Να μην ισχύσουν οι αυξήσεις για τα τιμολόγια στο νερό. Δε θα γίνει το νερό σα το ρεύμα ακριβό.
- Καμία συγχώνευση των ΔΕΥΑ. Ενίσχυσή τους με πόρους, προσωπικό και ενεργειακές διευκολύνσεις.
- Άμεση πλήρη στελέχωση με όλο το αναγκαίο τακτικό προσωπικό πλήρων δικαιωμάτων των Ε.ΥΔ.Α.Π.-Ε.Υ.Α.Θ.

Η τρέχουσα υγρή χρονιά αποδεικνύει ότι ο σχεδιασμός δεν μπορεί να γίνει υπό το βάρος επικοινωνιακής δραματοποίησης για την αίσθηση του κατεπείγοντος. Οι λύσεις που θα προωθηθούν απαιτούν επιστημονική τεκμηρίωση και πολυπαραγοντική προσέγγιση και κατάλληλη ωρίμανση των έργων. Και η ευθύνη της τεχνικής κοινότητας και του ΤΕΕ, στη βάση και προηγούμενων αποφάσεων της ΔΕ (Αποφ.Α12/Σ9/2022, Αποφ.Α58/Σ3/2025), είναι να διασφαλίσει ότι οι επιλογές που θα γίνουν σήμερα δεν θα δεσμεύσουν το μέλλον με μη αναστρέψιμες, ακριβές και κοινωνικά άδικες λύσεις.

Το νερό είναι δικαίωμα και δημόσιο αγαθό – όχι επενδυτικό προϊόν!